

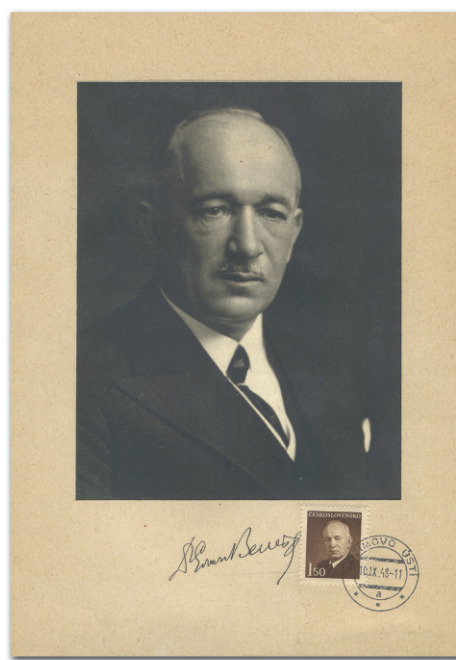
Razítko vlakové pošty, pomocné razítko pro doplatné, razítko pro doplatné na mezinárodní zásilce a sovětské rekomandační razítko pro zásilky do zahraničí s textem v latince.

obchodníků). Patří sem například razítka vlakových pošt, razítka nádražních poštovních schránek, razítka polních a vojenských pošt, razítka lodních pošt, razítka letecké pošty apod.

Dále existovala a někdy dosud existují **pomocná razítka**, například pro doporučené zásilky (rekomandační), expresní, pro vyznačení úhrady poštovního v hotovosti nebo pro vyznačení doplatného, které má být vybráno při doručení a další.

Razítka můžeme třídit také podle tvaru na **řádková** (bez rámečku), **jednokruhová**, **dvoukruhová**, **obdélníková** atd.

Otisk každého razítka na celistvosti, který zařadíme do sbírky, by měl být kvalitní. Razítko by mělo být otištěno celé, ve všech částech zřetelné a dobře čitelné.

List ze sešitu s různými razítky k úmrtí prezidenta Masaryka (otisky z ochoty), pamětní list s portrétem prezidenta Beneše, razítkovaný v Sezimově Ústí v den jeho pohřbu, a otisk strojového propagačního razítka na proužku papíru se známkou nejnižší hodnoty 5 h.

Mezi filatelisty se někdy setkáváme s označením „**razítko z ochoty**“ (přesněji: otisk razítka z ochoty). Nejde o žádný zvláštní druh razítka, ale o případ, kdy pracovník pošty na přání filatelisty – z ochoty – otiskne razítko třeba na prázdnou obálku bez adresy s nalepenou známkou. Pokud nalepená známka odpovídá aspoň minimální platné sazbě poštovního (to je požadavek řady pošt včetně České pošty), je to (skoro) v pořádku.

Horším případem je sbírání otisků razítek na listech papíru, na kterých jsou vylepeny známky minimální nomi-

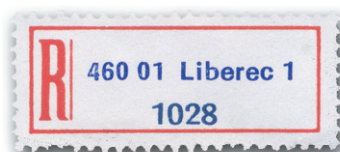
nální hodnoty. Takto řada filatelistů v meziválečném Československu sbírala příležitostná a strojová propagační razítka. Podobně problematickým materiálem jsou z filatelického hlediska různé soukromé pamětní listy s otisky třeba celé řady různých pamětních razítek. Dnes je význam takového materiálu pouze dokumentační, dokládá, kdy bylo kde jaké razítko používáno. Uplatnění ve filatelické sbírce nebo dokonce v exponátu je prakticky vyloučeno.

Poštovní nálepky

DALŠÍM PŘEDMĚTEM FILATELISTICKÉHO ZÁJMU, se kterým se můžeme setkat na celistvostech, jsou **poštovní nálepky**. Existuje velké množství různých druhů nálepek, o jejich různém tiskovém provedení nemluvě. Poštovní nálepky můžeme rozdělit na nálepky podací (pro různé druhy zásilek), nálepky pro zvláštní zacházení se zásilkami, směrové nálepky a nálepky s oznámením.

Podací nálepky

Podací nálepky jsou nejběžnějším druhem poštovních nálepek. Jsou určeny pro polepování doporučených zásilek, cenných psaní a balíků při podání u poštovní přepážky. Obvykle je na nich vytištěn název pošty a pořadové podací číslo. Provedení a druhy nálepek se během času i u nás mnohokrát změnily. Mnohé existují i jako tzv. **bianko nálepky**, tedy bez uvedení názvu pošty. Bianco nálepky mohly být použity v případě potřeby kteroukoli poštou. Typické bylo v Československu používání bianko nálepek u vlakových pošt nebo u polní pošty.

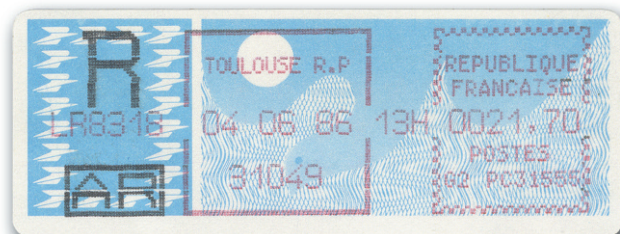

Podací nálepky pro doporučené zásilky – běžná nálepka a provizorium (název pošty doplněn razítkem na bianko nálepku).

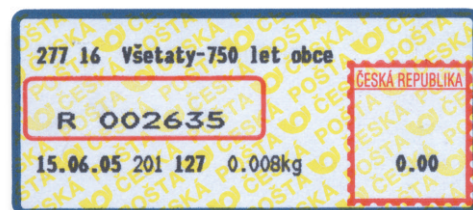
Slovenská R-nálepka s čárovým kódem.

Dvojdílná R-nálepka ze samoobslužného automatu používaného v NDR. Levá část se lepila na zásilku, pravá část na podací lístek.

Nálepka na doporučený dopis z přepážkového terminálu z Francie.

současně s ostatními údaji na bianko nálepku. Během krátké doby se staly oblíbeným sběratelským materiálem a jsou předmětem studia filatelistů. Existují také příležitostné cenné nálepky APOST s krátkým textem vedle názvu podací pošty.

Cenné nálepky APOST.

Poštovní nálepka

je lístek papíru s vytištěným textem, určený k nalepení na poštovní zásilku. Rozlišujeme poštovní nálepky podací, nálepky pro zvláštní zacházení se zásilkami, nálepky směrové a nálepky s oznámením.

Mezi filatelisty jsou zvláště oblíbeny **podací nálepky pro doporučené zásilky** (nazývané také **rekomandační nálepky** nebo zkráceně **R-nálepky**). Na našem území byly zavedeny v roce 1886 a sté výročí bylo dokonce připomenuto vydáním příležitostných poštovních známek v Rakousku a v Československu. Podací nálepky mohou být vytištěny v listech nebo v rolích (svitcích). Vedle nálepek opatřených lepem existují i v samolepicím provedení. Podobně jako příležitostné poštovní známky a příležitostná poštovní razítka existují i příležitostné R-nálepky. Nejčastěji jsou pořizovány k filatelistickým výstavám, akcím nebo výročím, méně často k jiným příležitostem.

V posledních desetiletích se zavádění počítačů k poštovním přepážkám promítlo i do nové podoby podacích nálepek. V některých zemích je nahradily (úplně nebo z velké části) **nálepky z přepážkových terminálů**. Taková nálepka nahrazuje většinou frankaturu zásilky (poštovní známky nebo výplatní otisk), poštovní denní razítko (údaje místa a data podání zásilky) i podací nálepku (podací číslo zásilky). Nálepky na zásilkách většinou už nejsou razítkovány.

V České republice byly přepážkové terminály systému APOST instalovány na všech poštách v období od 6. 6. 1994 (pošta Kroměříž 1) do 10. 12. 2001 (pošta Lipoltice). Tyto nálepky existují ve třech základních velikostech a v provedení s názvem pošty předtištěným v tiskárně nebo tištěným počítačovou tiskárnou